

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Velayet Hakları

Şubat 2016

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Velayet Hakları

Ayrıca bk. "[Çocuk Hakları](#)" ve "[Uluslararası Çocuk Kaçırma](#)" hakkındaki tematik bilgi notları.

Velayet haklarıyla ilgili davalar genellikle [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. maddesi \(özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı\)](#) kapsamına giren sorunları kapsamaktadır. Söz konusu madde şu şekildedir:

"1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörölmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir."

Mahkeme, yetkili mercilerin başvuranların özel ve aile hayatına yönelik müdahalelerinin demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını ve söz konusu farklı menfaatler arasında adil bir denge gözetilip gözetilmediğini belirlemek amacıyla, müdahalenin kanunen öngörölmüş olup olmadığını, meşru bir amaç ya da amaçlar taşıyıp taşımadığını ve bu amaçlarla orantılı olup olmadığını incelemektedir.

[Evlat Edinme](#)

[Fretté / Fransa](#)

26 Şubat 2002

Başvuran, evlat edinmesine yönelik talebinin, sadece cinsel eğilimiyle ilgili olumsuz önyargılara dayanılarak reddedilmesi sebebiyle, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına keyfi müdahale edildiğini iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, *Danıştay (Conseil d'État)* tarafından görülen duruşmaya çağrılmaması nedeniyle şikâyette bulunmuştur.

Mahkeme, **8. madde** (özel hayata saygı hakkı) **ile birlikte ele alındığında 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın meşru isteklerine bakılmaksızın ve kişisel tercihleri sorgulanmadan, ulusal yetkililerin, başvuranın dayandığı evlat edinebilme hakkının evlat edinilecek çocukların menfaatleri nedeniyle kısıtlandığını değerlendirmeye yönelik meşru ve makul bir haklarının bulunduğu sonucuna varmıştır. Mahkeme ayrıca başvuranın davasının çekişmeli yargılamada adil bir şekilde görülmemesi sebebiyle, Sözleşme'nin **6. maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Wagner ve J.M.W.L. / Lüksemburg

28 Haziran 2007

Mevcut dava, Peru'da verilen evlat edinme kararının Lüksemburg'da infaz edilebilmesi amacını taşıyan bir hukuk davasıyla ilgilidir. Lüksemburg mahkemeleri, Medeni Kanunda bekâr bir kadının tam evlat edinmesine dair bir hüküm bulunmaması gerekçesiyle başvuruyu reddetmişlerdir.

Mahkeme, Peru'da verilen tam evlat edinme kararı sonucunda kurulan aile bağlarının Lüksemburg mahkemelerince kabul edilmemesi nedeniyle **8. maddenin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı), yabancı bir mahkeme kararıyla tesis edilen aile bağları Lüksemburg'da tanınmayan Lüksemburg vatandaşı bekâr bir annenin evlatlığı olması nedeniyle çocuğun (ve netice itibarıyla annesinin) günlük hayatında cezalandırıldığı gerekçesiyle **8. maddeyle bağlantılı olarak 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

E.B. / Fransa (başvuru no. 43546/02)

22 Ocak 2008 (Büyük Daire)

Başvuran, yaptığı evlat edinme başvurusunun her aşamasında cinsel yöneliminden dolayı ayrımcı muameleye maruz kaldığını ve bunun özel hayata saygı hakkının ihlali anlamına geldiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, **8. maddeyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **bağlantılı olarak 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Ulusal idari merciler ve başvuranın temyiz davasını gören mahkemeler başvuranın evlat edinme talebini reddetmelerine gerekçe olarak başvuranın evinde bir baba simgesi bulunmamasını göstermişlerdir. Belirtilen gerekçe meşru bir gerekçe değildir. Ayrıca, başvurusunun değerlendirilmesinde eşcinsel olmasının etkisinin bulunduğu ve bu durumun kararın verilmesinde belirleyici bir unsur olduğu saptanmıştır.

Schwizgebel / İsviçre

10 Haziran 2010

Başvuran İsviçreli yetkililerin, yaşı dolayısıyla (son başvuruyu yaptığında kırk yedi buçuk yaşındaydı) evlat edinmesine izin vermemeleri nedeniyle şikâyette bulunmuştur. Başvuran, diğerlerine ilaveten, söz konusu dönemde kendi çocuklarını doğurabilen kendisiyle aynı yaştaki kadınlarla karşılaştırıldığında, ayrımcılığa maruz kaldığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, başvurana uygulanan muamele farkının ayrımcı bir nitelikte olmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) birlikte ele alındığında **14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme İsviçreli yetkililerin, başvuranın görüşlerini sunmasına olanak sağlayan çekişmeli yargılamalar çerçevesinde karar verdiklerini ve başvuranın görüşlerinin İsviçreli yetkililerce gerektiği gibi dikkate alındığını gözlemlemiştir. İsviçreli yetkililer, sadece evlat edinilecek çocuğun üstün çıkarlarını dikkate almakla kalmayıp, evlat edinilmiş olan çocuğun çıkarlarını da dikkate almışlardır. Ayrıca, evlat edinen kişi ile çocuk arasındaki yaş farkı ölçütü, Federal Mahkeme tarafından esnek bir şekilde ve durumun koşulları dikkate alınarak uygulanmıştır. Son olarak, kararları destekleyici nitelikte sunulan diğer görüşler de (diğer bir ifadeyle yaşa dayalı olmayan görüşler) mantıksız ya da keyfi değildir.

Negrepontis-Giannisis / Yunanistan

3 Mayıs 2011

Mevcut dava, Amerika'da verilen ve bir keşişin, yeğenini (başvuran) evlat edinmesine olanak sağlayan tam evlat edinme kararının Yunan yetkililerce tanınmaması ile ilgilidir.

Mahkeme, başvuranın evlat edinilmesine yönelik kararın Yunanistan'da uygulanmamasının herhangi bir acil toplumsal ihtiyacı karşılamadığını ve güdülen amaçla orantılı olmadığını

kaydederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, biyolojik bir çocukla karşılaştırıldığında, evlat edinilen bir çocuk olarak başvurana yönelik muameledeki farklılığın tarafsız ve makul bir gerekçesi olmaması sebebiyle ayrımcı nitelikte olduğu sonucuna vararak, **8. maddenin ve 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) birlikte ele alındığında **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, özellikle Yunanistan Yargıtay'ının evlat edinme kararını tanımamakta dayandığı metinler nedeniyle Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) ve Yunan mahkemelerince verilen kararın, başvurana vâris statüsünden mahrum bırakması nedeniyle **Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin** (mülkiyetin korunması) ihlal edildiğine karar vermiştir.

Gas ve Dubois / Fransa

15 Mart 2012

Dava, birlikte yaşayan iki kadından birinin, diğer kadının çocuğunu sınırlı evlat edinmek için başvuruda bulunması ancak başvurusunun reddedilmesiyle ilgilidir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) birlikte ele alındığında **14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuruların cinsel yönelimine dayalı farklı bir muamele belirtisi görmediğini, zira aralarında medeni birliktelik tesis edilen karşı cinsten çiftlerin de sınırlı evlat edinme konusunda aynı muameleyi gördüklerini kaydetmiştir.

Harroudj / Fransa

4 Ekim 2012

Mevcut dava, bir Fransız vatandaşının halihazırda İslam hukukunda "kafala"¹ adı verilen bir velayet yöntemiyle bakımını üstlendiği Cezayirli bir bebeği evlat edinmesine izin verilmemesi ile ilgilidir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, kamu yararı ile başvuranın menfaatleri arasında adil bir denge kurulduğunu, yetkililerin kültürel çoğulculuğu dikkate alarak, çocukların asıl

¹ İslam Hukukunda, biyolojik soyla oluşana benzer bir şekilde aile bağları oluşturan evlat edinme yasaktır. Bunun yerine, İslam hukukunda "kafala" adı verilen bir velayet şekli bulunmaktadır. Türkiye, Endonezya ve Tunus haricindeki Müslüman Devletlerde, kafala, bir çocuğun geçiminin sağlanması ve refahı ve eğitimiyle ilgilenilmesine yönelik gönüllü bir taahhüt olarak tanımlanmaktadır.

ülkelerinin hukuklarıyla bağlarını birdenbire kesmeksizin bütünleşmelerini sağlamayı amaçladıklarını kaydetmiştir.

X ve Diğerleri / Avusturya (no. 19010/07)

19 Şubat 2013 (Büyük Daire)

Dava, sürekli bir eşcinsel ilişki yaşayan iki kadın tarafından yapılan şikâyet hakkındadır. Başvuranlar Avusturya mahkemelerinin, annenin çocukla olan hukuki bağlarını koparmadan (ikinci-ebeveyn olarak evlat edinme), partnerlerden birine diğerinin oğlunu evlat edinme imkanı vermemeleri nedeniyle şikayette bulunmuşlardır. Başvuranlar, eşcinsel çiftler söz konusu olduğunda, partnerlerden birinin diğer partnerin çocuğunu evlat edinmesinin yasak olmasına karşın, evli olsun ya da olmasın heteroseksüel çiftler söz konusu olduğunda, bir partnerin diğer partnerin çocuğunu evlat edinmesine izin verilmesinin herhangi bir mantıklı ve tarafsız gerekçesinin olmadığını belirtmişlerdir.

Mahkeme, partnerlerden birinin diğer partnerin çocuğunu evlat edinmek istediği evli olmayan heteroseksüel çiftlerle karşılaştırıldığında, başvuranların farklı muameleye maruz kaldıkları gerekçesiyle, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) birlikte ele alındığında **14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuranların durumunun, eşlerden birinin diğerinin çocuğunu evlat edinmek istediği evli bir çiftin durumuyla karşılaştırıldığında, **8. maddeyle** birlikte ele alındığında **14. maddenin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Mahkeme özellikle, başvuranlara ve partnerlerden birinin diğer partnerin çocuğunu evlat edinmek istediği evli olmayan heteroseksüel bir çifte yönelik muamele farklılığının, birinci ve üçüncü başvuranların cinsel eğilimine dayandırıldığını tespit etmiştir. Söz konusu muamele farkının, ailenin korunması ya da çocuğun menfaatlerinin korunması bakımından gerekli olduğuna yönelik hiçbir inandırıcı gerekçe sunulmamıştır.

Bununla birlikte Mahkeme, Sözleşme'nin evli olmayan çiftlere ikinci-ebeveyn hakkını genişletmesine yönelik olarak Devletlere herhangi bir mecburiyet getirmediğinin altını çizmiştir. Ayrıca, mevcut dava, *Gas ve Dubois / Fransa* (bk. yukarıda) davasından farklı kabul edilmelidir. Mahkeme belirtilen davada, Fransız hukuku uyarınca, evli olmayan

eşcinsel ya da heteroseksüel çiftlerin ikinci-ebeveyn olarak evlat edinme hakkının bulunmaması sebebiyle, evli olmayan eşcinsel ya da heteroseksüel çiftler arasında cinsel eğilime dayalı muamele farkının bulunmadığını kaydetmiştir.

Agevevy / Rusya

18 Nisan 2013

Dava, bir çiftin, evlat edindikleri iki çocuğun ellerinden alınması ile oğullarının evde yanması ve tedavi için hastaneye gitmesinden sonra evlat edinme işleminin iptal edilmesi hususlarındaki şikayetiyle ilgilidir.

Mahkeme: başvuruların çocukları evlat edinmelerinin iptal edilmesine yönelik karar; başvuruların, yetkililerin 31 Mart 2009 ile 3 Haziran 2010 tarihleri arasında erişime ilişkin konumlarının incelenmesini sağlayamamaları; evlat edindikleri çocuğun tedavi gördüğü hastanenin yöneticilerinin eylemleri; Rus yetkililerin, başvuruların oğlunun evlatlık konumuna ilişkin gizli bilgilerin izinsiz bir şekilde ifşa edilmesi hususunda soruşturma yürütmemeleri; ve Rus mahkemelerin, bir yayınevi hakkındaki hakaret davasında ikinci başvuranın şöhret hakkını koruyamaması sebebiyle, Sözleşme'nin **8. maddesine** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ilişkin beş ihlal** tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuruların evlatlık çocuklarının başlangıçta ellerinden alınması hususunda **8. maddenin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Chbihi Loudoudi ve Diğerleri / Belçika (no. 52265/10)

16 Aralık 2014

Dava, başvuruların “kafala”² aracılığıyla kendilerine bırakılan Fas kökenli kız yeğenlerini evlat edinmeleri ile ilgili Belçika'daki usul hakkındadır. Başvuranlar özellikle, yetkililerin kafala anlaşmasını tanımamaları, yeğenlerini evlat edinmelerini onaylamamaları ve bu durumun çocuğun üstün menfaatlerine zarar vermesi ile yeğenlerinin ikamet durumunun belirsiz olması hususlarında şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, evlat edinilmesine izin verilmemesi ve çocuğun ikamet durumları ile ilgili olarak **8. maddenin** (özel ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Mahkeme,

² Bk. yukarıda dipnot 1.

evlat edinme izni verilmemesinin, 29 Mayıs 1993 tarihli Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Lahey Sözleşmesi uyarınca, uluslararası evlat edinmelerin çocuğun üstün menfaatine ve çocuğun özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilerek gerçekleşmesini sağlamayı amaçlayan bir yasaya dayandırıldığını kaydetmiştir. Bununla birlikte Mahkeme Belçikalı yetkililerin yasal bir şekilde, hem Fas'ta hem de Belçika'da tek bir ebeveyn-çocuk ilişkisinin korunmasını sağlayarak (diğer bir ifadeyle, genetik ebeveynlerle yasal ebeveyn-çocuk ilişkisi), bu tür bir evlat edinme işlemine izin verilmemesinin çocuğun üstün menfaatleri açısından daha uygun olacağını değerlendirebileceklerini belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin belirli bir ikamet durumu hakkını güvence altına almadığını yineleyerek, kızın karşılaştığı tek gerçek engelin bir okul gezisine katılamaması olduğunu gözlemlemiştir. Mayıs 2010 ile Şubat 2011 tarihleri arasında oturma izni bulunmaması nedeniyle ortaya çıkan bu sıkıntı, Belçika'nın söz konusu kızın özel hayatını korumak amacıyla süresiz oturma izni vermesini gerektirmez.

Gözüm / Türkiye

15 Ocak 2015

Dava, evlat edinen bekar bir anne olan başvuranın, evlat edindiği oğlunun kişisel bilgilerinin yer aldığı belgelerde, çocuğun biyolojik annesinin soyadı yerine kendi soyadının yer almasına yönelik talebinin reddedilmesiyle ilgilidir. Başvuran özellikle, söz konusu dönemde kendisine uygulanan medeni hukuk hükümlerinin, özel ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, söz konusu dönemde öngörülen medeni hukuk korumasının, Türkiye'nin 8. madde kapsamındaki yükümlülükleri bakımından yetersiz olduğunu kaydederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle; başvuranın talepte bulunduğu dönemde, biyolojik ebeveynin soyadı yerine evlatlık edinen tek ebeveynin soyadının kabul edilmesi açısından düzenleyici bir çerçeve bulunmaması nedeniyle, Türk medeni hukukunda tek ebeveyn tarafından evlat edinme konusunda boşluk bulunduğunu kaydetmiştir. Bu durum başvuranı, oğluyla özel ve aile hayatına ilişkin olarak üzüntü verici bir belirsiz konumda bırakmıştır.

Derdest başvurular

A.H. ve Diğerleri / Rusya (no. 6033/13 ve diğer 22 başvuru)

Başvurular 4 Kasım 2013 tarihinde Rus Hükümetine iletilmiştir.

Dava, Rus çocukların evlat edinilmesi sürecinde sona yaklaşan ancak 272-FZ³ sayılı yeni kabul edilen Federal Kanunun yürürlüğe girmesi nedeniyle evlat edinme sürecini sonuçlandıramayan Amerikan vatandaşlarının şikâyetleriyle ilgilidir. Başvuranlar özellikle, Rus çocukların evlat edinilmesine ilişkin yasağın, aile hayatlarına yönelik hukuka aykırı ve orantısız müdahale teşkil ettiğini iddia etmektedirler. Başvuranlar ayrıca, Amerikan vatandaşı olmaları sebebiyle ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirterek şikâyette bulunmaktadır. Başvuranlar son olarak, evlat edinmek üzere oldukları çocukların halen özel tıbbi bakıma ihtiyaç duyduklarını, bu bakımın sadece Amerika'da sağlanabileceğini ve bu nedenle bu çocukların böylesi bir bakımdan yoksun bırakıldıklarını ileri sürmektedirler.

Mahkeme başvuruları Rus Hükümetine iletilmiş olup, Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı), 8. madde ile birlikte ele alındığında 14. maddesi (ayrımcılık yasağı) ve 3. maddesi (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) kapsamında sorular yöneltmiştir.

Doğum Bilgilerinin Gizliliği

Odièvre / Fransa

13 Şubat 2013 (Büyük Daire)

Başvuran, doğumundan sonra öz annesi tarafından terk edilmiş ve Sağlık ve Sosyal Güvenlik Birimine bırakılmıştır. Başvuranın annesi, kimliğinin Devlet himayesi altına alınan ve daha sonra tam evlat edinme kararı kapsamında evlat edinilen başvurandan gizlenmesini talep etmiştir. Başvuran daha sonra öz anne ve babasının ve erkek kardeşlerinin kimliğini öğrenmeye çalışmıştır. Başvuranın talebi, annelerin kimliklerinin gizli kalmasına olanak sağlayan özel bir usul kapsamında doğması sebebiyle reddedilmiştir. Başvuran, öz ailesini tespit etmesine olanak sağlayacak ayrıntıları edinememekten şikâyet etmiş ve bu ayrıntılara ulaşma olanağı bulamamasının, yaşam öyküsünü yeniden oluşturmaktan mahrum bırakması

³ "Anti-Magnitsky Kanunu" veya "Dima Yakovlev Kanunu" olarak da bilinen ve 2013 yılının Ocak ayında yürürlüğe giren bu kanun, Rus çocuklarının Amerikan vatandaşları tarafından evlat edinilmelerini yasaklamaktadır.

sebebiyle, kendisini oldukça kötü etkilediğini belirtmiştir. Başvuran ayrıca, doğumu düzenleyen gizlilik hakkındaki Fransız mevzuatının, doğuma dayalı ayrımcılık teşkil ettiğini ifade etmiştir.

Mahkeme, doğumun ve özellikle de bir çocuğun doğduğu koşulların, çocuğun ve yetişkin kişinin Sözleşme'nin 8. maddesi ile güvence altına alınan özel hayatlarının bir parçasını oluşturduğunu vurgulamıştır. Mahkeme mevcut davada, üçüncü tarafın menfaatlerinin korunması güvence altına alınırken, başvurana annesi ve öz ailesiyle ilgili sınırlı bilgilerin verildiğini ve bu bilgiler aracılığıyla soyunun bir kısmının izini sürmesine olanak sağlandığını belirterek, Sözleşme'nin 8. maddesinin (özel hayata saygı hakkı) ihlal edilmediğine karar vermiştir. Ayrıca, 2002 yılında çıkarılan bir yasa, gizlilik hususundan feragat edilmesine olanak vermiş ve biyolojik soya dair bilgilerin araştırılmasını kolaylaştırmak amacıyla özel bir birim kurulmasını sağlamıştır. Başvuran, annesinin kimlik bilgilerinin açıklanmasına yönelik talepte bulunmak için artık belirtilen yasadan faydalanabilmektedir. Ancak, annenin korunma ihtiyacı ile başvuranın meşru talebinin adil bir şekilde bağdaştırılmasının güvence altına alınması amacıyla annenin onayı alınması gerekmektedir. Dolayısıyla Fransız mevzuatı, çakışan menfaatler arasında adil bir dengenin kurulmasını ve yeterli orantılılığın sağlanmasını amaçlamıştır. Mahkeme ayrıca, başvuranın evlatlık olması bakımından hiçbir ayrımcılığa maruz kalmadığını, zira kendisini evlat edinen ebeveynleriyle aile bağları bulunduğunu ve ailenin mal ve mülkünde muhtemel payı olduğunu ve bununla birlikte öz annesiyle ilgili durumun, öz anneleriyle ispatlanmış aile bağlarına sahip olan çocukların durumuyla benzer olduğunu ileri süremeyeceğini belirterek, Sözleşme'nin **8. maddesiyle birlikte ele alındığında 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Godelli / İtalya

25 Eylül 2012

Dava, bir çocuğun doğumuyla ilgili bilgilerin gizliliği ve annesi tarafından terk edilen bir kişinin, öz ailesine ilişkin sınırlı bilgileri edinmemesi ile ilgilidir. Başvuran, üçüncü tarafın menfaatleri korunurken, kökeninin izini sürememesi ve kişisel geçmişini bilmemesi nedeniyle ağır zarara maruz kaldığını ileri sürmüştür.

Mahkeme İtalyan mevzuatının, annenin kimliğinin ifşa edilmemesini tercih ettiği hallerde, doğumunda resmi olarak tanınmayan ve daha sonra evlatlık edinilen bir çocuğun kökeniyle ilgili sınırlı bilgi edinme ya da öz annesinin onayına tabi tutularak kimliğine ilişkin bilgi

edinme talebinde bulunmasına olanak sağlamaması nedeniyle, söz konusu menfaatler arasında adil bir denge gözetilemediği kanısına vararak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Yeni Doğan Bebeğin Hastanede Kaybolması

Zorica Jovanović / Sırbistan

26 Mart 2013

Mevcut dava, başvuranın sağlıklı bir şekilde yeni doğan oğlunun 1983 yılında Devlet hastanesinde öldüğü iddiasıyla ilgilidir. Başvurana oğlunun cesedini görmesine hiçbir zaman izin verilmemiştir. Başvuran, oğlunun hukuka aykırı bir şekilde evlatlık olarak verildiğini düşünerek oğlunun halen hayatta olabileceğinden şüphelenmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine karar vermiştir. Mahkeme, hastanelerde yeni doğan bebeklerin ölümüne dair usulde iyileştirmeler yapılmış olmasına ve kayıp bebek davalarının soruşturulması amacıyla Parlamento tarafından raporlar düzenlenmiş olmasına rağmen, başvuran da dahil olmak üzere geçmişte ebeveynlerin maruz kaldıkları büyük sıkıntının telafi edilmesine yönelik hemen hemen hiçbir işlem yapılmadığını tespit etmiştir. Bu nedenle Mahkeme, Sırbistan'ın başvuranın oğluna ne olduğuna ilişkin olarak kendisine güvenilir bilgi sağlamaması nedeniyle, başvuranın aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini belirtmiştir.

Mahkeme, diğer potansiyel başvuranların kayda değer sayısını dikkate alarak, Sözleşme'nin **46. maddesi** (kararların bağlayıcılığı ve infazı) uyarınca, Sırbistan'ın, kaybolan her bir çocuğa ne olduğuna ilişkin güvenilir cevaplar vermek için tedbirler alması gerektiğine ve ailelere yeterli tazminatı sağlaması gerektiğine karar vermiştir.

Nesep

Marckx / Belçika

13 Haziran 1979

Bekar bir Belçikalı anne, kendisinin ve kızının, evli annelere ve çocuklarına verilen haklardan yoksun bırakıldıklarını belirterek şikayette bulunmuştur. Anne, diğer hususlara ilaveten, analık bağının tespit edilmesi için çocuğunu tanıması (ya da hukuki süreç başlatması) gerektiğini (evli anneler için doğum belgesi yeterlidir), tanıma işleminin, malvarlığını

çocuğuna miras bırakması konusunda kendisini kısıtladığını ve çocuk ile annenin ailesi – büyükannesi ve teyzesi- arasında yasal bir bağ oluşturmadığını belirtmiştir. Anne, sadece evlenmesi ve ardından kendi kızını evlatlık edinmesi (ya da meşrulaştırma sürecinden geçerek) durumunda, meşru bir çocukla aynı haklara sahip olabilecekti.

Mahkeme, ikinci başvuranın annelik bağlantısının tespiti, annesinin ailesiyle yasal bir bağın bulunmaması, miras haklarının bulunmaması ve annesinin, mülkiyeti üzerinde nasıl tasarrufla bulunacağına dair seçme özgürlüğü bulunmaması ile ilgili olarak her iki başvuran açısından, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine, **8. maddeyle birlikte ele alındığında 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Evli ebeveynlerin çocukları ve evli olmayan ebeveynlerin çocuklarına yönelik muamele farklılıklarını gidermeyi amaçlayan bir tasarı, mevcut kararın verildiği dönemde Parlamentoda incelenmekteydi.

Rasmussen / Danimarka

28 Kasım 1984

Dava, babanın evlilikten doğan bir çocuğun babalık bağına itiraz etme hakkına süre sınırlaması getiren ancak annenin her zaman itiraz etmesine olanak sağlayan 1960 tarihli bir Yasa nedeniyle, başvuranın eşinden ayrılmasının ardından, bir çocukla ilgili babalık bağına itiraz etmek için dava açmaktan alıkonmasıyla ilgilidir.

Mahkeme, bu noktada (ebeveyn olarak) saptanan erkekler ile kadınlar arasındaki muamele farkının, soy bağına itiraza yönelik süre sınırlamasının kadınlar için erkeklere nazaran daha az gerekli olduğu zira kadınların menfaatlerinin çocukların menfaatleriyle genelde örtüştüğü ve boşanma ya da ayrılma davalarının birçoğunda velayetin kadınlara verildiği görüşüne dayandırıldığını belirterek, Sözleşme'nin **6. maddesi** (adil yargılanma hakkı) ve **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **birlikte ele alındığında 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Danimarka Parlamentosu, 1960 tarihli Yasanın altında yatan görüşün toplumda yaşanan gelişmelerle artık uyumlu olmadığını değerlendirerek, yürürlükte bulunan hükümlerde 1982 yılında değişiklikler yapmıştır. Ancak bu durumdan, söz konusu olaya ilişkin olarak yirmi iki yıl önce yapılan değerlendirmenin makul olmadığı sonucu çıkarılamaz.

Kroon ve Diğerleri / Hollanda

27 Ekim 1994

Dava yetkililerin, başvuranın partnerini başvuranın çocuğunun babası olarak kabul etmemeleri ile ilgilidir. Başvuran eşiyile birkaç yıldır görüşmemesine rağmen, boşanma oğlunun doğumundan bir yıl sonra gerçekleşmiştir. Bu nedenle, çocuk başvuranın eşinin oğlu olarak kaydedilmiştir.

Mahkeme, “aile hayatı” kavramının sadece evliliğe dayalı ilişkilerle sınırlı olmayıp diğer “aile bağlarını” da kapsayabileceğini kaydederek, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Çocuk ile aile bağının bulunduğu dair bir tespitin yapılması durumunda, Devlet, bu bağın geliştirilmesini sağlayacak biçimde hareket etmeli ve doğumdan itibaren veya uygulamada mümkün olan en kısa sürede çocuğun ailesiyle bütünleşmesini sağlayacak yasal güvenceler tesis edilmelidir.

X, Y ve Z / Birleşik Krallık (başvuru no. 21830/93)

22 Nisan 1997

Transseksüel (kadından erkeğe geçiş) olan birinci başvuran X, kadın olan ikinci başvuran Y ile kalıcı ve düzenli bir ilişki yaşamaktaydı. Üçüncü başvuran Z, bir donör tarafından sağlanan yapay dölleme tedavisi sonucunda ikinci başvuranın çocuğu olarak doğmuştur. Başvuranlar, X’in, Z’nin babası olarak kabul edilmemesinden ve bu durumun ayrımcılık teşkil etmesinden şikâyet etmişlerdir.

Mahkeme, fiili aile bağlarının üç başvuranı birbirine bağladığını dikkate alarak, 8. maddenin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) mevcut davada uygulanabileceğine karar vermiştir. Mahkeme mevcut davada ayrıca, Sözleşme’nin **8. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Sözleşmeye taraf olan Devletler arasında transseksüelliğe ilişkin genel kabul gören bir yaklaşım bulunmadığı ve transseksüelliğin karmaşık bilimsel, yasal, ahlaki ve sosyal sorunları gündeme getirdiği dikkate alındığında, Mahkeme, 8. maddenin davalı Devlete, biyolojik baba olmayan bir kişinin bir çocuğun babası olarak tanınması yönünde bir yükümlülük getirdiği sonucunun çıkarılamayacağı görüşünde olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, Birleşik Krallık hukukunun X ve Z arasındaki ilişkinin yasal açıdan tanınmasına olanak sağlamaması, söz konusu hükmün anlamı dâhilinde aile hayatına saygı hakkına aykırılık teşkil etmemektedir.

Mikulić / Hırvatistan

7 Şubat 2002

Dava, evlilik dışı doğan bir çocuğun annesiyle birlikte babalık davası açmasıyla ilgilidir. Başvuran Hırvat hukukunun, haklarında babalık davası açılan erkeklere mahkemelerin DNA testi yapılmasına yönelik emirlerine uyma zorunluluğu getirmemesinden ve ulusal mahkemelerin babalık davasını karara bağlamamaları sonucunda kişisel kimliğinin belirsiz kalmasından şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, yargılamaların uzunluğu ve süreci hızlandırmaya yönelik etkin bir hukuk yolunun bulunmayışı nedeniyle şikâyette bulunmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, babalık soyunun belirlenmesi ile ilgili başvuruların değerlendirilmesinde, mahkemelerin, çocuğun menfaatlerine yönelik temel ilkeleri dikkate alması gerektiğini belirtmiştir. Mahkeme söz konusu davada, mevcut usulün, başvuranın kişisel kimliğine ilişkin belirsizliğin geciktirilmeksizin giderilmesi hakkıyla, babası varsayılan kişinin DNA testi yaptırmama hakkı arasında adil bir denge kuramadığını tespit etmiştir. Dolayısıyla, mahkemelerin yetersizliği, başvuruyu kişisel kimliğiyle ilgili uzun bir belirsizlik durumunda bırakmıştır. Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (makul bir süre içerisinde adil yargılanma hakkı) ve **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Mizzi / Malta

12 Ocak 2006

Başvuranın eşi 1966 yılında gebe kalmıştır. Çift, ertesi sene ayrılmıştır. Başvuran, Malta hukuku uyarınca, doğan çocuğun otomatikman babası olarak kabul edilip, çocuğun öz babası olarak kaydedilmiştir. Başvuran baba, çocuğun babası olmadığını ortaya koyan DNA testinin yapılmasının ardından, çocuğun babalığını reddetmeye yönelik hukuki süreç başlatmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Başvuran, mahkemeye erişim hakkından mahrum bırakılmasından ve davasında uygulanan kesin babalık karinesinin, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına orantısız müdahale teşkil etmesinden şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, davada babalığın belirlenmesinde menfaati bulunan diğer tarafların aynı katı kurallara ve süre sınırlamalarına tabi tutulmamaları nedeniyle, kendisinin ayrımcılığa maruz bırakıldığını belirterek şikâyette bulunmuştur.

Mahkeme başvuranın, çocuğun doğduğu günden günümüze kadar babalığını reddetmesinin uygulamada mümkün olmamasının, başvuranın mahkemeye erişim hakkına özü itibarıyla zarar verdiğini tespit ederek, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal**

edildiğine karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, aile ilişkilerinin hukuki kesinliğinin korunmasındaki kamu yararı ile başvuranın yasal babalık karinesinin biyolojik deliller ışığında incelenmesi hakkı arasında adil bir denge kurulmadığını değerlendirerek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme son olarak, Sözleşme'nin **6. ve 8. maddeleriyle birlikte ele alındığında, 14. maddenin ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme babalığa itiraz davası açma sürecinde başvuranın diğer “menfaati bulunan taraflara” uygulanmayan süre sınırlamalarına tabi tutulduğunu gözlemleyerek, süre sınırlamasının katı bir şekilde uygulanması ve Malta Anayasa Mahkemesinin istisnaya izin vermeyi reddetmesinin, başvuranı, 6. ve 8. maddeler ile güvence altına alınan ve menfaatleri bulunan diğer taraflarca kullanılan haklarını kullanmaktan yoksun bıraktığını tespit etmiştir.

Chavdarov / Bulgaristan

21 Kasım 2010

Dava, bir erkeğin, evli bir kadınla birlikte yaşadığı dönemde, ilişkilerinden doğan üç çocuğun babalık hakkını elde edememesiyle ilgilidir.

Mahkeme, toplumun menfaati ile ilgili kişilerin menfaatleri arasındaki adil dengenin bozulmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme başvuranın, çocuklarıyla olan babalık bağını tespit etmeye ya da babalık bağının olmamasından kaynaklanan uygulamaya dönük olumsuzlukların üstesinden gelmeye yönelik iç hukuktaki mevcut imkânları kullanmaması nedeniyle yetkililerin sorumlu tutulamayacağını belirtmiştir. Ayrıca, çocukların meşru menfaatlerine saygı gösterilmesi, ulusal mevzuat tarafından güvence altına alınmıştır.

Kruškovic / Hırvatistan

21 Haziran 2011

Başvuran, evlilik dışı doğan biyolojik çocuğunun babası olarak kaydedilme hakkından yoksun bırakıldığını iddia etmiştir. Başvuran, uzun süreyle uyuşturucu kullanması sonucu yaşadığı kişilik bozuklukları nedeniyle, bir psikiyatrin tavsiyesi üzerine kanuni ehliyetinden yoksun bırakılmıştır.

Mahkeme, Hırvatistan Devletinin, başvuranın çocuğun biyolojik babası olduğu yönündeki iddialarını dikkate almayarak ve başvuranın özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını

güvence altına almaya yönelik yükümlülüğünü yerine getiremediğini kaydederek Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın iddiasının görünen herhangi bir gerekçe olmaksızın dikkate alınmadığını, Yazı İşleri Müdürlüğüne ifadesini sunduğu an ile babalık tespitine yönelik yargılamaların ulusal mahkemeler önünde başladığı dönem arasında geçen iki buçuk yıl boyunca hukuki boşlukta bırakıldığını gözlemlemiştir. Mahkeme bu durumun, özel hayatının önemli bir yönüyle ilgili biyolojik gerçeğin belirlenmesinde hayati bir menfaati bulunan babanın ya da kişisel kimliği bakımından bilgilendirilmekte menfaati bulunan çocuğun lehine bir durum olduğunu kabul etmemiştir.

Ahrens / Almanya ve Kautzor / Almanya

22 Mart 2012

Söz konusu davalar Alman mahkemelerinin, ilkinde başka bir erkeğin, birinci başvuranın biyolojik kızının babalığına diğerinde ise başka bir erkeğin, ikinci başvuranın biyolojik varsayılan kızının babalığına yönelik olarak iki erkeğe itiraz etme imkanı tanımamalarıyla ilgilidir.

Mahkeme her iki davada da Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuranların babalıklarının yasal olarak tesis edilmesine yönelik başvurularını reddeden Alman mahkemelerinin bu kararlarının, söz konusu kişilerin özel hayata saygı haklarına müdahale teşkil ettiğini değerlendirmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, belirtilen kararların Sözleşme'nin 8. maddesi açısından başvuranların aile hayatına bir müdahale teşkil etmediğini, zira başvuranlar ile ilgili çocuklar arasında hiçbir zaman yakın kişisel ilişkiler bulunmadığını belirtmiştir. Mahkeme ayrıca, çocuk ile çocuğun yasal ebeveynleri arasındaki mevcut ilişkinin, çocuğun biyolojik babasıyla olan ilişkisinden daha öncelikli olduğu yönündeki kararın Devletin takdir yetkisine girdiğini kaydederek, Sözleşme'nin 14. maddesiyle (ayrımcılık yasağı) **birlikte ele alındığında 8. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Ostace / Romanya

25 Şubat 2014

Dava, mahkeme dışında gerçekleştirilen adli muayenenin, başvuranın çocuğun babası olmadığını ortaya çıkarmasına rağmen, başvuranın, çocuğun babası olduğunun saptandığı

kararın yeniden incelenmesini sağlayamaması ile ilgilidir. Talep, söz konusu belgenin davanın esas mahkemesinde görüldüğü esnada mevcut olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme başvuranın, yürürlükte bulunan ulusal yasa uyarınca babalığına yönelik hukuki beyana itiraz etmesinin mümkün olmadığını gözlemlemiştir. Mahkeme, söz konusu durumun mümkün olmaması hususunu, kamu güvenliği ve aile ilişkilerine yönelik istikrarın güvence altına alınmasındaki meşru menfaat ve çocuğun menfaatlerinin korunması bakımından açıklanabileceğini kabul etmeye hazır olmakla birlikte, tüm tarafların, çocuğun soyu ile ilgili olarak gerçeğin belirlenmesinden yana görünmelerine rağmen, yetkililerin, babalık davasının yeniden açılmasına yönelik talebin kabul edilemez olduğunu beyan ederek, söz konusu menfaatler arasında adil bir denge kuramadıklarını belirtmiştir.

Mennesson ve Diğerleri / Fransa ve Labassee / Fransa

26 Haziran 2014

Söz konusu davalar, Amerika'da taşıyıcı annelik tedavisi sonucu doğan çocuklar ile söz konusu tedavinin uygulandığı çiftler arasında yasal olarak belirlenen ebeveyn-çocuk ilişkilerinin, Fransa'da yasal olarak tanınmasının reddedilmesi ile ilgilidir. Başvuranlar özellikle, yurtdışında yasal olarak tespit edilen ebeveyn-çocuk ilişkilerinin Fransa'da tanınmasını sağlayamadıklarını ve bu durumun çocukların üstün menfaatleri aleyhine olduğunu belirterek şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme her iki davada da, başvuranların aile hayatlarına saygı hakları ile ilgili olarak Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme Fransız yetkililerin, çocukların Amerika'da Bay ve Bayan Mennesson ile Bay ve Bayan Labassee'nin çocukları olarak belirlendiklerinin farkında olmalarına rağmen, aynı yasal durumu Fransız hukuku kapsamında sağlamayı reddettiklerini gözlemlemiştir. Mahkeme, söz konusu çelişkinin, çocukların Fransa toplumundaki kimliğine zarar verdiği kanısına varmıştır. Mahkeme ayrıca, içtihadın, yurtdışında yasal taşıyıcı annelik tedavisi sonucunda doğan çocuklar ile biyolojik babaları arasındaki hukuki ilişkinin belirlenmesini tamamen engellediğini belirtmiştir. Bu durum, taşıyıcı annelik ile ilgili kararlar alanında, Devletlere bırakılan geniş takdir payını aşmıştır.

D. ve Diğerleri / Belçika (no. 29176/13)

8 Temmuz 2014 (karar – kısmen kayıttan düşürme – kısmen kabul edilemez)

Mevcut dava, iki Belçika vatandaşı olan başvuranlar tarafından talep edilmesinin ardından taşıyıcı annelik yöntemiyle Ukrayna’da doğan bir çocuğun, Belçikalı yetkililer tarafından ülke topraklarına girmesine izin verilmemesiyle ilgilidir. Başvuranlar özellikle Sözleşme’nin 3. (insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele yasağı) ve 8. (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) maddelerine istinat etmişlerdir.

Başvuru yapıldıktan sonra davaya ilişkin yaşanan gelişmeler, diğer bir ifadeyle çocuğun Belçika’ya girişi için verilen lesepase (*ülkeye giriş için verilen yazılı izin*) ve söz konusu dönemden sonra çocuğun Belçika’da başvuranlarla birlikte yaşaması dikkate alındığında, Mahkeme, sorunun bu kısmının çözüldüğünü ve Belçikalı yetkililerin çocuğun seyahat belgelerini düzenlemeyi reddetmelerine ilişkin şikâyetin kayıttan düşürüldüğünü kaydetmiştir. Mahkeme başvurunun geri kalan kısmını **kabul edilemez** olarak beyan etmiştir. Başvuranlar tarafından çocuk ile aile ilişkilerinin onaylanmasına yönelik yeterli delilin sunulmasına kadar yetkililerce sürdürülen reddetme, çocuğun aslında başvuranlardan ayrılmasına neden olmuş ve aile hayatına saygı haklarına müdahale teşkil etmiştir. Bununla birlikte, Belçika bu tür konularda karar vermeye yönelik geniş takdir yetkisi (“geniş takdir payı”) dahilinde hareket etmiştir. Mahkeme ayrıca, çocuğun başvuranlardan ayrı kaldığı dönemde Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı muameleye maruz kaldığı sonucuna varılmasına neden olacak herhangi bir sebep bulunmadığı kanısındadır

Derdest davalar

Laborie ve Diğerleri / Fransa (no. 44024/13)

Başvuru 16 Ocak 2015 tarihinde Fransa Hükümetine iletilmiştir

Dava, Fransız bir çiftin, taşıyıcı annelik yöntemiyle Ukrayna’da doğan çocukları ile ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransa’da tanınmasını sağlayamamaları ile ilgilidir.

Mahkeme, başvuruyu Fransa Hükümetine bildirmiş ve taraflara Sözleşme’nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) kapsamında sorular yöneltmiştir.

Faulon / Fransa (9063/14) ve Bouvet / Fransa (no. 10410/14)

Başvurular 16 Ocak 2015 tarihinde Fransa Hükümetine iletilmiştir

Her iki dava da, bir Fransız vatandaşının, taşıyıcı annelik yöntemiyle Hindistan'da doğan sırasıyla bir ve iki çocuk ile aralarında bulunan ebeveyn-çocuk ilişkisinin Fransa'da tanınmasını sağlayamaması ile ilgilidir.

Mahkeme, başvuruyu Fransa Hükümetine bildirmiş ve taraflara Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) kapsamında sorular yöneltmiştir.

Velayet Yetkisi, Çocuk Velayeti ve Ziyaret Hakları

Hoffmann / Avusturya

23 Haziran 1993

Söz konusu dava başvuranın, iki çocuğunun babasından boşandıktan sonra, Yehova Şahidi olduğu gerekçesiyle velayet haklarının elinden alınmasıyla ilgilidir.

Mahkeme, velayet yetkisinin alınması noktasında, özellikle de dini hususlardan kaynaklanan ayrımcılığa dayalı karar alındığını kaydederek, Sözleşme'nin **14. maddesiyle birlikte** (ayrımcılık yasağı) **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Salgueiro da Silva Mouta / Portekiz

21 Aralık 1999

Başka bir adamla birlikte yaşayan bir eşcinsel olan başvuran, boşanma sırasında yapılan anlaşmaya aykırı olarak, eşi tarafından kızını ziyaret etmekten alıkonmuştur. Başvuran, Sözleşme'nin 8. maddesi ile güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına gerekçesiz bir şekilde müdahale edilmesinden ve Sözleşme'nin 14. maddesine aykırı olarak ayrımcılığa maruz bırakılmasından şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, Sözleşme'nin 8. maddesine aykırı olarak temyiz mahkemesinin, kızıyla görüştüğünde eşcinselliğini saklaması yönünde kendisine baskı kurduğunu iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **birlikte ele alındığında 14. maddenin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Portekiz

mahkemelerinin kararı, büyük ölçüde başvuranın eşcinsel olmasına ve “çocuğun geleneksel bir Portekiz ailesiyle birlikte yaşaması gerektiği” fikrine dayandırılmıştır. Cinsel eğilimle ilgili hususlara dayalı olan söz konusu ayırım, Sözleşme kapsamında kabul edilemez niteliktedir.

Palau-Martinez / Fransa

16 Aralık 2003

Yehova'nın Şahidi olan başvuran özellikle, iki çocuğunun babalarıyla yaşamasını öngören ikamet kararının, özel ve aile hayatına müdahalede bulunduğunu ve ayrımcı nitelikte olduğunu belirtmiştir.

Mahkeme, kullanılan araç ve güdülen amacın arasında makul bir orantılılık ilişkisi bulunmadığını dikkate alarak, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **birlikte ele alındığında 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme özellikle; Yüksek Mahkemenin, çocukların babalarıyla yaşamasına karar verdiği zamana kadar, çocukların yaklaşık üç buçuk yıldır anneleriyle birlikte yaşadıklarını gözlemlemiştir. Ayrıca Yüksek Mahkeme, başvuran ve eski eşinin çocuklarını yetiştirdikleri koşulları incelerken, dinin getirdiği iddia edilen eğitim ilkelerinin katı bir analizi sebebiyle başvuranın dinine dayanarak, ebeveynlere farklı davranmıştır. Mahkeme; Yüksek Mahkemenin bu şekilde hareket ederek, çocukların anneleriyle birlikte yaşama koşulları ile gerçek menfaatleri arasında bir bağ kurmadan, genel değerlendirmeleri temel alarak hükme vardığını kaydetmiştir. Söz konusu gerekçe konuyla ilgili olsa da yetersizdir.

Zaunegger / Almanya

3 Aralık 2009

Evlilik dışı ilişkiden doğan bir kızı bulunan başvuran, Alman hukukunun, boşanan babalar ve annelerden farklı olarak kendisine, annenin rızası olmadan müşterek velayet verilme olanağını sağlamamasından şikâyet etmiştir.

Mahkeme, velayetin sadece anneye verilmesine yönelik ilk isnadın adli açıdan incelenmesinin genel olarak uygulanmaması ile güdülen amaç -yani evlilik dışı ilişkiden doğan bir çocuğun menfaatlerinin korunması- arasında makul bir orantı bulunmadığını tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesiyle birlikte** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, örneğin

ebeveynler arasındaki iletişim eksikliğinin çocuğun refahına zarar verme riski bulunması durumunda olduğu gibi, evlilik dışı doğan bir çocuğun babasına velayet hakkı tanınmamasına yönelik geçerli gerekçeler olabileceğini belirtmiştir. Ancak başvuran, çocuğun bakımını düzenli bir şekilde sağlamaya devam ettiği için, bu unsurlar mevcut davada geçerli olmamıştır.

P.V. / İspanya (no. 35159/09)

30 Kasım 2010

Dava, 1998 yılında cinsiyet değişikliğinin öncesinde evli olan ve bir oğlu bulunan bir transseksüel (erkekten kadınlığa geçiş) ile ilgilidir. Çift 2002 yılında ayrılmıştır. Başvuran, cinsiyet değişikliğinden sonra, duygusal açıdan değişkenliğinin, söz konusu dönemde altı yaşında olan çocuğu rahatsız etme riski teşkil ettiği gerekçesiyle, oğluyla görüşme düzeninde mahkeme tarafından uygulanan sınırlamalardan şikâyet etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **birlikte 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, görüşmeye ilişkin sınırlamanın, başvuranın eşcinselliğine dayalı ayrımcılıktan kaynaklanmadığını tespit etmiştir. İşpanyol mahkemeleri tarafından uygulanan sınırlamanın belirleyici temeli, başvuranın duygusal açıdan geçici değişkenliği de göz önünde bulundurularak, çocuğun refahı olmuştur. Bu nedenle mahkemeler, kademeli bir düzenleme yaparak, çocuğun, babasının cinsiyet değişikliğine zamanla alışmasını sağlamaya çalışmışlardır.

Anayo / Almanya

21 Aralık 2010

Söz konusu dava, Alman mahkemelerinin başvurana, daha önce hiç birlikte yaşamadığı biyolojik ikiz çocuklarıyla görüşme izni vermemesiyle ilgilidir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, ikizler ve başvuran arasındaki bir ilişkinin, çocukların menfaatleri açısından yararlı olup olmayacağı sorusunun yetkililerce incelenmediğini tespit etmiştir.

Schneider / Almanya

15 Eylül 2011

Dava, Alman mahkemelerinin başvurana, biyolojik oğlu olduğunu iddia ettiği bir çocukla iletişim kurma izni vermemesiyle ilgilidir. Çocukun yasal babası, anneye evlidir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuran hakkında "aile hayatı" bulunmadığı olgusunun -başvuranın aslında çocuğun biyolojik babası olduğu belirlenememiş ve çocukla arasında herhangi bir yakın kişisel ilişki olmamiştir- öne sürülemeyeceğini tespit etmiştir. Aile hayatı olmasa bile başvuranın çocuğa erişim hakkı ya da çocukla ilgili bilgi edinme hakkı bulunup bulunmadığı sorusu, başvuranın kimliğinin ve dolayısıyla "özel hayatının" önemli bir parçasını ilgilendirmiştir

Diamante ve Pelliccioni / San Marino

27 Eylül 2011

Mevcut dava, annesi İtalyan ve babası San Marino vatandaşı olan bir çocuğun velayet yetkisi ve gözetimine ilişkin usulle ilgilidir. Başvuranlar –anne ve çocuğu-, çocuğun babasıyla yaşaması için San Marino'ya dönmesi ve okula orada devam etmesi yönünde verilen karardan dolayı şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Ulusal mahkemeler genel olarak, yargılamada gereken özeni göstermişlerdir. Söz konusu tedbir, çocuğun ve ebeveynlerinin hak ve özgürlüklerinin korunması meşru amacını taşımıştır. Çocukun menfaatleri ve ailenin özel durumu dikkate alınmıştır. Ayrıca, gerekli görülürse, karar değişikliği öngörülmüştür.

Lyubanova / Bulgaristan

18 Ekim 2011

Dava, geçici olarak çocuğunu eşinin ailesine veren bir annenin velayet hakkıyla ilgilidir. Başvuran ulusal mahkemelerin, eşinin ailesinin çocuğu geri vermeleri yönünde bir karar vermemesinden şikayet etmiş ve yetkililerin, reşit olmayan oğluyla tekrar birleşmelerini sağlamaya yönelik gerekli adımları atmadıklarını ileri sürmüştür.

Mahkeme Bulgar yetkililerin, başvuran ve oğlunun aile hayatını korumak amacıyla gerekli tedbirleri almaya yönelik pozitif yükümlülüklerini yerine getiremediklerini tespit ederek,

Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Cengiz Kılıç / Türkiye

6 Aralık 2011

Dava, boşanma yargılamaları devam ederken, bir babanın oğluyla iletişime geçme haklarını kullanamamasıyla ilgilidir. Başvuran özellikle, oğluyla ilişkisini devam ettirmesine olanak sağlamak için gerekli adımları atmayan ve iletişim kurma hakkı sağlayan mahkeme kararlarına rağmen, bu hakkın uygulanmasının önünde bulunan engelleri kaldırmayan yetkililerin sebep olduğu kusurlardan şikayet etmiştir. Başvuran ayrıca, iki dava halinde görülen boşanma yargılamalarının uzunluğundan ve davasının makul bir süre içerisinde görülmesini sağlayacak etkin bir hukuk yolunun bulunmamasından şikayet etmiştir.

Mahkeme Türk Devletinin, söz konusu davanın koşulları çerçevesinde makul bir şekilde kendisinden beklenen uygulamaya dönük bütün tedbirleri almayarak, 8. madde kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getiremediğini kaydederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme mevcut davada özellikle, ulusal hukuk sisteminin, ilgili tüm kişiler arasındaki işbirliğini arttırmaya yönelik bir araç olarak tercih edilebilecek bir seçenek olan sivil arabuluculuğa ilişkin bir hüküm içermediğini vurgulamıştır. Mahkeme bu bağlamda, Avrupa Komitesi Bakanlar Kurulunun R(98) 1 sayılı Aile Arabuluculuğuna ilişkin Tavsiye Kararına⁴⁴ atıfta bulunmuştur. Söz konusu Tavsiye Kararında, aile arabuluculuğuna başvurmanın “aile üyeleri arasındaki iletişimi güçlendirebileceği, ihtilafli taraflar arasındaki anlaşmazlığı azaltabileceği, dostane çözüm üretebileceği, ebeveynler ve çocuklar arasındaki kişisel temasların devamını sağlayabileceği ve taraflar ve devlet açısından ayrılma ve boşanmanın sosyal ve ekonomik maliyetini azaltabileceği” belirtilmiştir. Mahkeme ayrıca, yargılamalarda söz konusu olan durum, diğer bir ifadeyle ebeveynlerin boşanması ve bu durumun başvuranın oğluyla ilişkisi bakımından ortaya çıkardığı sonuçlar dikkate alındığında, iki dava halinde görülen yargılamaların uzunluğunun makul olarak kabul edilemeyeceğini kaydederek **Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin** (makul bir süre içerisinde adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, Türk hukuk sisteminin davacılara, yargılamaların aşırı

⁴ 21 Ocak 1998 tarihinde Komite Vekilleri tarafından gerçekleştirilen 616. toplantıda Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen, Avrupa Komitesi Bakanlar Kurulunun Üye Devletlere **R(98) 1 sayılı Aile Arabuluculuğuna ilişkin Tavsiye Kararı**

uzunluğuna ilişkin Şikâyette bulunma olanağı sağlamadığını gözlemleyerek, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesiyle birlikte ele alındığında 13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Kopf ve Liberda / Avusturya

17 Ocak 2012

Evli bir çift olan başvuranlar, Aralık 1997 ile Ekim 2011 arasında, 1995 yılında doğan bir çocuğun koruyucu ailesi olmuşlardır. Biyolojik anne çocuğun velayetini yeniden aldıktan sonra, başvuranlar erişme ve ziyaret haklarından yoksun bırakılmışlardır. Başvuranlar Avusturya mahkemelerinin, üç buçuk yıl süren yargılamaların ardından, koruyucu anne babaya ziyaret hakkı verilmesinin, artık çocuğun menfaatleri açısından yararlı olmadığı yönünde karar vermeleri nedeniyle Şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme Avusturya mahkemelerinin, söz konusu kararı aldıkları dönemde, çocuğun ve önceki koruyucu ailesinin çakışan menfaatleri arasında adil bir denge kurmalarına rağmen, başvuranların önceki evlatlık çocuklarını ziyaret etmelerine izin verilmesine yönelik talepleriyle ilgili olarak yeterince hızlı bir Şekilde inceleme gerçekteştirmediklerini belirtmiştir.

Santos Nunes / Portekiz

22 Mayıs 2012

Başvuran, Portekizli yetkililerin harekete geçmemeleri ile gerekli özeni göstermemeleri ve kızının velayetinin kendisine verilmesi yönündeki kararın infazının sağlanmasına ilişkin yargılamaların aşırı uzun sürmesi nedeniyle Şikâyette bulunmuştur. Anne çocuğu bir çifte bırakmış ancak çift çocuğu geri vermek istememiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, yetkililerin söz konusu davada karşılaştıkları ve biyolojik ebeveynler arasındaki ya da devletle olan ihtilafın ötesine geçen sıra dışı durumun, yetkilileri, çocuğun velayetini başvurana veren kararın infazının sağlanması açısından çaba göstermekten muaf tutmadığını belirtmiştir.

Vojnity / Macaristan

12 Şubat 2013

Dava, babanın dini görüşlerinin, çocuğun yetiştirilmesi bakımından zararlı olduğu gerekçesiyle babanın çocuğa erişim haklarının tümünün alınmasıyla ilgilidir. Başvuran özellikle, erişim haklarının alınmasının dini inanışlarına dayandırılmasından ve boşanma ya da ayrılma sonrasında erişim hakkı kazanmaya çalışan diğer insanlardan farklı muameleye maruz bırakılmasından şikayet etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **birlikte yorumlandığında 14. maddenin ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, Macaristan mahkemelerinin, babasıyla tüm bağlarının koparılmasının çocuğun menfaati bakımından yararlı olduğunu kanıtlayamadığını tespit etmiştir. Bu sebeple başvuran, aile hayatına saygı hakkının kullanılmasıyla ilgili olarak ayrımcılığa maruz bırakılmıştır. Nitekim, başvuran ve oğlu arasındaki bütün iletişimin ve aile hayatına ilişkin hususların koparılması gibi radikal bir tedbir almayı gerektelendirmeye yönelik hiçbir olağanüstü durum bulunmamaktadır.

Kuppinger (no. 2) / Almanya

15 Ocak 2015

Mevcut dava özellikle, evlilik dışı doğan bir çocuğun babasının, kendisine görüşme haklarını sağlayan mahkeme kararlarının uygulanması için açtığı davanın aşırı uzun sürmesi ve etkili olmaması konusundaki şikâyetiyle ilgilidir.

Mahkeme, başvurana oğlunu görme hakkı tanıyan Mayıs 2010 tarihinde verilen ara kararın icrasıyla ilgili olarak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme; Alman yetkililerin, söz konusu kararın icra edilmesi bakımından etkili adımlar atmadıklarını kaydetmiştir. Mahkeme ayrıca, görüşme vekilliğine ilişkin Eylül 2010'da verilen kararın uygulanması ve görüşme düzenlemelerinin incelenmesine ilişkin işlemler ile ilgili olarak **8. maddenin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Nazarenko / Rusya

16 Temmuz 2015

Dava, başvuranın biyolojik baba olmadığına anlaşılması nedeniyle babalığı sonlandırıldığında, kızının hayatının dışında bırakılmasıyla ilgilidir. Başvuran özellikle, bu durumun kendisini kızıyla iletişime geçmekten mahrum ettiğini ve kızının menfaatlerini

mahkemede savunma imkanından yoksun bıraktığını iddia ederek babalık sıfatının sonlandırılmasından şikayet etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme, Rus yetkililerin, yıllar içinde yakın bir duygusal bağ geliştiren ve baba kız olduklarına inanan çocuk ile başvuran arasındaki aile bağlarının sürdürülmesine yönelik bir imkân tanımadıklarını kaydetmiştir. Yerel hukukun katı niteliğinin bir sonucu olarak çocuğun yüksek menfaatlerinin dikkate alınmasına yönelik herhangi bir imkan tanınmadan başvuranın babalığının sona erdirilmesinden sonra çocuğun hayatından tamamen ve otomatik olarak çıkarılması bu nedenle başvuranın aile hayatına saygı hakkına aykırılık teşkil etmiştir. Mahkeme özellikle, Devletlerin, biyolojik açıdan akraba olsun ya da olmasın, bir kişiyle iletişimini sürdürmesinin çocuğun yüksek menfaatine olup olmadığını dava temelinde incelemesi gerektiğini değerlendirmiştir.

Bondavalli / İtalya

17 Kasım 2015⁵

Dava, annenin mesleki bağlantılara sahip olduğu Scandiano sosyal hizmetler kurumu tarafından verilen olumsuz raporlar nedeniyle başvuranın oğluya iletişim kurma hakkını tam olarak kullanamamasıyla ilgilidir. Başvuran özellikle, sosyal hizmetlerin Bologna Çocuk Mahkemesi tarafından verilen kararların uygulanmasında fazla özerk olduğunu belirterek şikayette bulunmuştur. Başvuran ayrıca, söz konusu mahkemeyi sosyal servislerin çalışmasını düzenli bir şekilde denetlemediği için eleştirmiştir.

Mahkeme, İtalyan yetkililerin, başvuranın çocuğuyla iletişime geçme hakkını kullanabilmesini sağlamaya yönelik olarak uygun ve yeterli çabayı göstermediklerini ve bu nedenle başvuranın aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiklerini kaydederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuran tarafından yapılan çeşitli başvurulara ve başvuranın herhangi bir psikolojik rahatsızlığı bulunmadığına yönelik ibraz edilen bazı değerlendirmelere rağmen, yerel mahkemelerin başvuranın iletişim kurma hakkının denetimi için Scandiano sosyal hizmetler kurumuna güvenmeye devam ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, yerel mahkemeler başvuranın haklarını korumaya ve menfaatlerini dikkate almaya yönelik uygun tedbirleri almamıştır. Çocuk ve babası arasındaki ilişki bağlamında zamanın geçmesinin telafi edilemez

⁵ Dava, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 44 § 2 maddesinde (kesin kararlar) yer alan koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

sonuçları dikkate alındığında, Mahkeme, çocuğun yüksek menfaatleri göz önünde bulundurularak başvuranın iletişim kurma hakkının vaktinde yeniden incelenmesinin ulusal yetkililerin görevi olduğu görüşündedir.

Mandet / Fransa

14 Ocak 2016⁵

Dava, çocuğun biyolojik babasının talebi üzerine, annenin eşinin babalığının resmi olarak tanınması işleminin bozulmasıyla ilgilidir. Anne, eşi ve çocuktan oluşan başvurular, babalığın tanınması işleminin bozulması ve soybağının kaldırılması hususlarında şikayette bulunmuşlardır. Başvuranlar özellikle, çocuğun birkaç yıldır tesis edilmiş hukuki ebeveyn çocuk ilişkisinin sürdürülmesini ve çocuğun duygusal dengesinin korunmasını gerektiren yüksek menfaatleri dikkate alındığında, bu tedbirlerin orantısız olduğunu kaydetmişlerdir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkemeye göre, Fransız mahkemelerinin kararlarında benimsenen muhakeme, yetkililerin değerlendirmelerinin temelinde gerektiği şekilde çocuğun yüksek menfaatlerinin yer aldığını göstermiştir. Fransız yetkililer, bu tür bir yaklaşım sergilerken, çocuğun, annesinin eşini babası olarak kabul etmesine karşın, çocuğun menfaatlerinin temel olarak kökenine ilişkin gerçeği bilmekte bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu kararlar, biyolojik babanın menfaatlerinin çocuğun menfaatlerine karşı haksız yere desteklenmesi değil, çocuğun menfaatleri ile biyolojik babanın menfaatlerinin kısmen örtüştüğünün kabulü anlamına gelmiştir. Ayrıca, ebeveyn sorumluluğunun anneye verildiği dikkate alındığında, Fransız mahkemelerin kararlarının, çocuğun istekleri doğrultusunda Mandet ailesinin bir üyesi olarak yaşamaya devam etmesine engel teşkil etmediği de kaydedilmelidir.

Derdest davalar

Francine Bonnaud ve Patricia Lecog / Fransa (no. 6190 / 11)

Başvuru 30 Mayıs 2011 tarihinde Fransa Hükümetine iletilmiştir.

Söz konusu dava, her iki başvuranın, diğerinin çocuğunun velayetinin verilmesine yönelik taleplerinin reddedilmesiyle ilgilidir. Çift olarak hayatlarını sürdüren başvuranların her ikisi de tıbbi destekli üreme neticesinde çocuk sahibi olmuşlardır.

⁵ Dava Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde yer alan koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

Mahkeme, 2011 yılının Mayıs ayında bilgilendirme amacıyla başvuruyu Fransa Hükümetine iletmış ve 2013 yılının Mayıs ayında, Hükümeti, *Gas ve Dubois / Fransa* (bk. yukarıda 4. sayfa) ve *X ve Diğerleri / Avusturya* (bk. yukarıda 5. sayfa) kararları ve eşcinsel evliliğe izin veren 17 Mayıs 2013 tarihli Fransız yasasındaki evlat edinme konusu ışığında görüşlerini sunmaya davet etmiştir.

Çocukların Evlatlık Olarak Verilmesi

Keegan / İrlanda

26 Mayıs 1994

Başvuran, kendisinin bilgisi ya da rızası olmadan çocuğunun evlatlık verilmesinden ve ulusal hukukun kendisine, veli tayin edilmeye yönelik olarak feshedilebilir bir hak bile tanımamasından şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, Evlat Edinme Kurumu nezdinde yürütülen işlemler bakımından mahkemeye erişemediğini iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme mevcut davadaki esas problemin, İrlanda hukukunun, başvuranın bilgisi ya da rızası olmadan çocuğunun doğumdan kısa bir süre sonra evlatlık olarak verilmesine izin vermesi olduğunu gözlemlemiştir. Bu tür bir durum, sadece başvuranın çocuğuyla olan bağlarının düzgün bir şekilde gelişmesini tehlikeye atmakla kalmayıp, aynı zamanda, değiştirilemez olması muhtemel bir süreci başlatmış ve böylece başvuranı, çocuğu evlat edinecek kişilere karşı dezavantajlı bir duruma sokmuştur. İrlanda Hükümeti, başvuranın kızının refahıyla ilgili olarak, aile bağlarına saygıyı düzenleyen ilkelerden bu tür bir ayrılığı gerekçelendirmeye yönelik hiçbir gerekçe göstermediğinden, Mahkeme, başvuranın aile hayatına saygı hakkına yönelik olarak yapıldığını tespit ettiği müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğu yönünde bir değerlendirmede bulunamaz.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. İrlanda hukuku uyarınca, söz konusu evlat edinme kararıyla ilgili olarak, evlat edinme işlemi sürecinde Evlat Edinme Kurumuna ya da mahkemeye veya başka bir makama itirazda bulunma hakkına sahip olmayan başvuranın, kızının evlatlık olarak verilmesini engellemek amacıyla başvurabileceği tek yol vasilik ve velayet davası açmak olmuştur. Bu davalar sonuçlanana kadar, çocuğun refahına yönelik terazi ise kaçınılmaz olarak evlat edinecek kişiler lehine ağır basmıştır.

T.P. ve K.M. / Birleşik Krallık (no. 28945/95)

10 Mayıs 2001 (Büyük Daire)

Dava, dört yaşındaki bir kız çocuğunun, yerel makamların gözetimi altına yerleştirilmesiyle ilgilidir. Söz konusu kişi, cinsel istismara maruz bırakılması ve annesinin, kendisini koruyamayacağı yönündeki değerlendirilme nedeniyle şikayette bulunmuştur. Anne ve kızı, onları ayıran bu yerleştirmeye yönelik bir gerekçe bulunmamasına itiraz etmek için mahkemeye ya da etkin bir hukuk yoluna erişimlerinin bulunmadığını ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme annenin, kızının bakımıyla ilgili karar verme sürecine yeterli katılımının sağlanmadığını belirterek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Ayrıca Mahkeme, yerel makama yönelik ihmal iddialarının esasının belirlenmesiyle ilgili olarak başvuruların herhangi bir haktan yoksun bırakılmadıkları gerekçesiyle, Sözleşme'nin **6. maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme son olarak, başvuruların, aile hayatlarına saygı haklarının ihlal edildiği iddialarının tespit edilmesine ilişkin başvurabilecekleri uygun bir yol bulunmaması ve bu nedenle maruz kaldıkları zararlarla ilgili olarak uygulanabilir tazminat kazanma imkanına sahip olmamaları sebebiyle, Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Kutzner / Almanya

26 Şubat 2002

Evli bir çift olan başvurular, esas olarak çocuklarını yetiştirmek bakımından zihinsel kapasiteye sahip olmadıkları gerekçesiyle, kızlarının velayet yetkisinin ellerinden alınmasının ve kızlarının koruyucu ailelere yerleştirilmesinin, aile hayatına saygı haklarını ihlal ettiğini belirterek şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, ulusal yetkililer ve mahkemeler tarafından gösterilen gerekçelerin konuya uygun olmasına rağmen, söz konusu gerekçelerin, başvuruların aile hayatına yönelik ciddi müdahale gibi bir durumu gerekçelendirmek bakımından yeterli olmadığını belirtmiştir.

K.A. / Finlandiya (no. 27751/95)

14 Nisan 2003

Eşiyile beraber, çocuklarıyla enest ilişki yaşadığından ve çocuklarına yönelik cinsel istismarda bulunduğundan şüphelenilen başvuran, çocuklarının devlet gözetimine alınmasından, karar verme sürecine ilişkin usulden ve çocuklarıyla ilgili verilen gözetim kararının uygulanmasından şikayet etmiştir.

Mahkeme, başvuranın ailesini birleştirmeye yönelik yeterli tedbirlerin alınmaması sebebiyle, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, çocukların gözetimi veya başvuruların karar verme sürecine katılımlarıyla ilgili olarak Sözleşme'nin **8. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir.

Wallová ve Walla / Çek Cumhuriyeti

26 Ekim 2006

Başvuranlar, bürük bir aileye uygun konaklayacak yer bulmakta sıkıntılar yaşamaları sebebiyle, devlet gözetimine alınan beş çocuklarından ayrı bırakılmalarından şikâyet etmişlerdir. Başvuranlar ayrıca, Çek yetkililerce herhangi bir yardım yapılmaması sebebiyle şikayette bulunmuşlardır.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, başvuruların çocuklarının devlet gözetimine alınmasına ilişkin kararın, yalnızca bu büyük ailenin söz konusu zamanda yetersiz bir şekilde barınmaları sebebiyle verildiğini belirtmiştir. Ancak, sosyal yardım mevzuatı uyarınca, ulusal sosyal yardım yetkililerinin, başvuruların yaşam koşullarını ve hijyen düzenlerini takip etme ve durumlarının iyileştirilmesi amacıyla hangi adımları atmaları gerektiğine yönelik tavsiyede bulunma ve barınma sorunlarıyla ilgili olarak çözüm üretme yetkileri bulunmaktadır. Sadece fiziki sıkıntıları nedeniyle bir aileyi tamamen ayırmak, aşırı sert bir tedbir olmuştur.

Kearns / Fransa

10 Ocak 2008

Dava, başvuranın çocuğu olan ancak sahipsiz olarak kaydedilen bir çocuğun, başvuranın çocuğu olarak kaydedilmesine yönelik olarak yasal süre sınırı geçtikten sonra yapılan bir taleple ilgilidir. Evli olan ve İrlanda'da yaşayan başvuran, evlilik dışı ilişkiden bir kız bebek dünyaya getirmiştir. Başvuran özellikle, çocuğunu geri almak için talepte bulunması gereken iki aylık sürenin kısa olmasından şikayet etmiştir. Başvuran ayrıca, ilgili usulleri ve süre

sınırlamalarını anlayabilmesi bakımından yeterli dil yardımının kendisine sağlanmadığını ileri sürerek, Fransız yetkililerin, eylemlerinin kesin sonuçlarını anladığını sağlamak adına gerekli adımları atmadıklarını ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme, onayın geri alınmasına yönelik süre sınırı dikkate alındığında, Fransız hukuku uyarınca sağlanan düşünme süresinin, çakışan menfaatler arasında denge kurma ve doğru orantılılığı sağlamayı amaçlamadığını belirtmiştir. Söz konusu dönemde 36 yaşında olan başvurana annesi eşlik etmiştir. Ayrıca başvuran, doğumdan sonra, sosyal hizmetler yetkilileriyle iki uzun görüşme gerçekleştirmiştir. Mahkemeye göre, Fransız yetkililer, başvurana kanunen öngörülme yen dil yardımını sağlayarak ve kendisini tercihlerinin sonucuna ilişkin bütün yönleriyle bilgilendirerek, başvurana yeterli ve ayrıntılı bilgi sağlamışlardır. Dolayısıyla eylemlerinin kesin sonuçlarının anlaşılmasına yönelik olarak gerekli adımlar atılmış ve Fransa Devleti, Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca, başvurana yönelik pozitif yükümlülüklerine uygun hareket etmiştir.

R.K. ve A.K. / Birleşik Krallık (no. 38000/05)

30 Eylül 2008

Başvuranın Temmuz 1998'de doğan kızı, uyluk kemiğinin kırılması sebebiyle 1998 yılının Ekim ayında hastaneye kaldırılmıştır. Doktorlar, söz konusu hasarın kaza sebebiyle ortaya çıkmadığını tespit etmişlerdir. Bunun üzerine başvuranın kızı teyzesinin yanına yerleştirilmiştir. Başka bir yaralanmanın ardından, çocuğa cam kemik hastalığı teşhisi (*osteogenesis imperfecta*) konulmuştur. Çocuk, 1999 yılının Nisan ayında tekrar ailesinin yanına yerleştirilmiştir. Başvuranlar, yanlış tanı sebebiyle, çocuklarının geçici olarak başka birinin gözetimi altına verilmesinden şikayet etmişlerdir.

Mahkeme ulusal yetkililerin, söz konusu dönemdeki koşullar altında çocuğu koruma amacına orantılı olan önleyici tedbirleri almak açısından uygun ve yeterli gerekçelere sahip olduğunu tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca başvuranların, maruz kaldıkları zararın ulusal yetkililerin işlemleri ele almaları nedeniyle ortaya çıktığı yönünde bir iddiada bulunabilecekleri ve söz konusu dönemde sahip olmadıkları bir telafi olarak tazminat talep edebilecekleri bir imkana sahip olmaları gerektiğini değerlendirerek, Sözleşme'nin **13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Saviny / Ukrayna

18 Aralık 2008

Dava, ebeveynlerinin yeterli bakımı ve barınmayı sağlayamadıkları gerekçesiyle, her ikisi de çocukluk döneminden beri görme engelli olan çocukların devlet koruması altına alınmalarıyla ilgilidir. Ulusal yetkililer kararlarını, başvuranların mali imkânlarının ve kişisel niteliklerinin yetersiz olmasının, çocukların yaşamını, sağlığını ve ahlaki açıdan yetiştirilmelerini tehlikeye attığı yönündeki bulguya dayandırmışlardır.

Mahkeme, çocukların yaşam koşullarının aslında yaşamları ve sağlıkları bakımından tehlikeli olduğu yönündeki tespitin yetkililerce dayandırıldığı delilin yeterliliği konusunda ikna olmayarak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme, adli mercilerin sadece hedefe yönelik mali ve sosyal yardım ve etkili danışmanlık ile giderilebilecek zorlukları incelediklerini ve görüldüğü kadarıyla, başvuranların gerekli bakımı sağlama noktasındaki telafi edilemez yetersizliklerinin, çocukların yetiştirilmesine yönelik eksiklik bakımından ne derece sorumlu tutulabileceğine ilişkin derinlemesine bir inceleme gerçekleştirmediklerini gözlemlemiştir

Y.C. / Birleşik Krallık (no. 4547/10)

13 Mart 2012

Dava, başvuranın 2001 yılında doğan oğlu hakkındaki çocuk bakımı davasıyla ilgilidir. Söz konusu davada, başvuranın çocuğun babasıyla olan ilişkisine yönelik kaygılar nedeniyle, çocuğun evlatlık verilmesine karar verilmiştir. Başvuran mahkemelerin, oğlunun bakımından sadece kendisinin sorumlu olması hususunu değerlendirmeyi reddetmelerinden şikayet etmiştir.

Mahkeme, evlatlık verilmesine yönelik bir karara varılmasının, Devletin takdir payını aşmadığını ve söz konusu karara ilişkin gerekçelerin uygun ve yeterli olduğunu tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Ayrıca, başvurana davasını sunması ile ilgili olarak her türlü olanak verilmiş ve başvuranın karar verme sürecinin tamamına katılımı sağlanmıştır. Mahkeme özellikle, ulusal mahkemelerin Sözleşme'nin 8. maddesinin gerektirdiği üzere çocuğun menfaatlerini göz önünde bulundurduklarını ve konuyla ilgili çeşitli unsurları dikkate alarak söz konusu

hususları tespit eden sosyal hizmetler uzmanı, vasi ve psikolog raporlarına ve sözlü delillerine ayrıntılı bir şekilde atıf yaptığını gözlemlemiştir.

K.A.B. / İspanya (no. 59819/08)

10 Nisan 2012

Dava, annesinin sınır dışı edilmesinin ardından “terk edilmiş” olarak beyan edilen bir çocuğun, babasının itirazına rağmen evlatlık verilmesiyle ilgilidir. Başvuran özellikle, oğluyla herhangi bir şekilde iletişim kurmaktan mahrum edilmesinden ve kendisinin ve annenin, çocuğun evlat edinilmesine yönelik teklifle ilgili olarak bilgilendirilmemesinden şikayet etmiştir. Başvuran ayrıca yetkililerin, çocuğun annesinin sınır dışı edilmesi ve kendisinin, çocuğun babası olduğunu kanıtlamaya yönelik girişimleri hususunda herhangi bir adım atmamalarından şikayet etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, yetkililerin harekete geçmemesi sebebiyle geçen süre, çocuğun annesinin daha öncesinde gerekli olan doğrulama gerçekleştirilmeden sınır dışı edilmesi, başvurana sosyal ve mali durumunun en hassas olduğu ilk aşamalarda yardım edilmemesi, mahkemelerin çocuğun terk edilmesiyle ilgili diğer sorumluluklara önem vermemesi ve başvuranın, çocuğun refahına olan ilgisini kaybettiği tespitinin, baba ve oğlun yeniden birleşmesi olasılığını engellemeye kesin olarak sebep olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle ulusal makamlar, özellikle bu tür konularda hızlı bir şekilde hareket etme görevlerini yerine getirmemiş ve başvuranın oğluyla yeniden birleşme hakkına saygı duyulmasını sağlamak amacıyla uygun ve yeterli çabayı göstermemişlerdir.

Pontes / Portekiz

10 Nisan 2012

Başvuranlar, velayet yetkisinin kendilerinden alınarak çocuklarından birinin ellerinden alınması ve evlatlık olarak verilmesine yol açan kararlar nedeniyle, özel hayata ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme yetkililerin, başvuranların düzenli olarak oğullarını görmelerini sağlayacak tedbirleri almadıklarını ve çocuğun evlatlık olarak verilmesine yönelik kararın, uygun ve yeterli gerekçelere dayalı olmadığını değerlendirerek, Sözleşme'nin **8. maddesine yönelik** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **iki ihlal bulunduğuna** karar vermiştir.

A.K. ve L. / Hırvatistan

8 Ocak 2013

Dava, ebeveyn haklarından mahrum bırakılan hafif zihinsel engeli bulunan bir anneyle ilgilidir. Annenin oğlu, kendisinin haberi, rızası ya da evlat edinme işlemlerine katılımı olmadan evlatlık olarak verilmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ulusal yetkililerin, ilk başvurunu evlat edinme süreciyle ilgili işlemlere yönelik bilgilendirmeyerek, başvuran ve oğlu arasındaki bağların söz konusu evlat edinme sebebiyle tamamen kopmadan önce başvurunu velayet haklarını yeniden edinme yoluna gitme olanağından mahrum bıraktıklarını tespit etmiştir.

B. (no. 2) / Romanya (no. 1285/03)

19 Şubat 2013

Dava, bir annenin psikiyatrik bakım altına alınması ve bu karar nedeniyle reşit olmayan iki çocuğunun bakım evine yerleştirilmesiyle ilgilidir.

Mahkeme, hem başvuranın bakım altına alınması hem de reşit olmayan çocukların yerleştirilmesiyle ilgili olarak, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, son dönemde hastalar lehine sağlanan mevzuat değişikliklerine rağmen, Romanya'da, psikiyatrik bozuklukları bulunan bireylerin uygun olmayan bir şekilde bakım altına alınmalarıyla ilgili olarak birçok benzer karar bulunduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, başvuranın tıbbi geçmişini incelediğinde, yetkililerin, başvuranın bakım altına alınmasına karar verirken uygulanması gereken usule göre hareket etmedikleri sonucuna varmıştır. Ayrıca, özellikle devlet tarafından avukat ya da vasi tayin edilmesi gibi özel korumaların uygulanmaması, başvuranın, çocuklarının

yerleştirilmesiyle ilgili karar verme sürecine katılma hakkından mahrum bırakılmasında etkili olmuştur.

R.M.S. / İspanya (no. 28775/12)

18 Haziran 2013

Dava, annenin mali durumu nedeniyle, koşullarda sonradan yaşanan değişiklikler dikkate alınmadan, bir çocuğun koruyucu aileye verilmesiyle ilgilidir. Başvuran esas olarak kızıyla herhangi bir şekilde iletişime geçmekten mahrum bırakılmasından ve geçerli bir neden olmadan kızından ayrı yaşamak zorunda bırakılmasından şikayet etmiştir.

Mahkeme yetkililerin, başvuranın çocuğuyla yaşama hakkını güvence altına almak amacıyla yeterli ve etkili çabayı göstermediklerini ve bu nedenle başvuranın özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına aykırı davrandıklarını tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Zhou / İtalya

21 Ocak 2014

Başvuran, 2004 yılının Ekim ayında, henüz bir aylık olan oğluyla birlikte sosyal barınma tesisine yerleştirilmiştir. Başvuranın oğlu, sosyal hizmetler kurumuyla anlaşmalı olarak, aynı gün koruyucu bir ailenin yanına yerleştirilmiştir. Ancak, üç ay sonra, söz konusu aile artık çocuğa bakamayacaklarını söylemiştir. Bunun üzerine başvuran, işe giderken çocuğunu komşusu olan bir çiftte emanet etmeye karar vermiştir. Başvuranın, çocuğunun bakımıyla ilgili olarak verdiği bu kararı onaylamayan sosyal hizmetler kurumu, başvuranın durumunu çocuk mahkemesinde görevli Cumhuriyet savcısına bildirmiştir. Savcı, 2007 yılının sonunda, annenin çocuğuna bakacak durumda olmadığını gerekçe göstererek, çocuk hakkında evlatlık verilme davasının açılmasını talep etmiştir. Başvuran özellikle, çocuğunun evlatlık olarak bir aileye verilmesinden şikayet etmiştir.

Mahkeme, İtalyan yetkililerin, aile bağlarının zayıflamasına neden olacak bir hüküm vermeden önce yükümlülüklerini yerine getirmedikleri, başvuranın çocuğuyla birlikte yaşama hakkına saygı gösterilmesini sağlayacak uygun veya yeterli önlemleri almadıkları gerekçesiyle, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Özellikle, savunmasız bir durumda olan başvuran ile oğlu arasındaki aile bağlarının mümkün olduğunca korunmasına yönelik gereksinim gerektiği gibi

dikkate alınmamıştır. Adli merciler, sosyal yardım kurumlarından hedefe yönelik destek alındığı takdirde üstesinden gelinebilecek sorunları değerlendirmekle yetinmişlerdir. Başvuran oğluyla yeniden ilişki kurma olanağına sahip olmamıştır. Uzmanlar, başvuranın sağlığını da göz önünde bulundurmak suretiyle, oğluna daha iyi bakabilmesini sağlayabilecek gerçek imkânları incelememişlerdir. Ayrıca, İtalyan Hükümeti, başvuran ile oğlu arasındaki annelik bağının zayıflatılmasını haklı kılacak herhangi ikna edici bir açıklamada bulunmamıştır.

I.S. / Almanya (no. 31021/08)

5 Haziran 2014

Başvuran söz konusu davada, başka bir çift tarafından evlatlık edinilen biyolojik çocuklarıyla düzenli olarak iletişime geçememekten ve onlardan haber alamamaktan şikayet etmiştir. Başvuran, çocuklarıyla iletişime geçmesi ve onlardan haber alması ile ilgili olarak Alman mahkemelerince verilen kararların, Sözleşme'nin 8. maddesi (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) kapsamındaki haklarını ihlal ettiğini belirtmiştir. Başvuran, “yarı açık” evlat edinme olacağı yönünde kendisine söz verildiğini ve böylece çocuklarla iletişime geçme ve onlardan haber alma haklarının kendisine verileceğini ancak bu duruma riayet edilmediğini ileri sürmüştür.

Mahkeme, çocuklarının evlatlık olarak verilmesine razı olması sebebiyle, başvuranın biyolojik çocuklarıyla ilgili tüm haklarından bilerek vazgeçtiğini tespit ederek, Sözleşme'nin **8. maddesinin ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Başvuranın çocuklarıyla ilgili olarak düzenli haber alma hakkına ilişkin uzlaşma ise sadece evlat edinen ebeveynler tarafından yapılan irade beyanına dayandırılmıştır. Alman mahkemelerinin, annenin özel hayatına saygı hakkında herhangi bir bozulma olmadan, çocukların evlatlık olarak verildikleri ailelerle büyümelerindeki menfaatlerini gözetmeye yönelik kararı bu nedenle orantılı olmuştur.

T. / Çek Cumhuriyeti (no. 19315/11)

17 Temmuz 2014

Dava bir babanın, koruyucu ailenin yanına yerleştirilen kızını ziyaret etme hakkı ve daha sonra ikamet etme haklarını elde etmeye yönelik başvurusuyla ilgilidir. Ulusal mahkemeler; başvuranın kişiliğinin, kızının ikamet etme haklarının kendisine verilmesi açısından ciddi ve başa çıkılmaz bir engel teşkil ettiği sonucuna varmıştır. Başvuran, kızının bakım altına

alınmasına yönelik karar ile Devletin, aile bağlarının sürdürülmesine yardımcı olmaya yönelik yükümlülüğünü yerine getirememesi hususlarında şikayet etmiştir.

Mahkeme, çocuğun bakım altına alınmasına yönelik kararla ilgili olarak Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir. Mahkeme bununla birlikte, Devletin başvuran ve çocuk arasındaki aile bağlarının sürdürülmesine yardımcı olmaya yönelik yükümlülüğünü yerine getirmemesi konusunda **8. maddenin ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Soares de Melo / Portekiz

16 Şubat 2016⁷

Dava, evlat edinilmeleri nedeniyle başvuranın yedi çocuğunun gözetim altına alınmasına yönelik karar ve bu kararın çocuklardan altısı için uygulanmasıyla ilgilidir. Başvuran, Aile Mahkemesi tarafından verilen kararın ardından, yerleştirme kararının uygulanmasına ve çocuklarına erişiminin yasaklanmasına ilişkin şikayette bulunmuştur. Başvuran bu bağlamda, herhangi bir sonuç alamadığı başvurular ve itirazlar sunmuş ve mahkemelerin kararlarını kendisinin aile planlaması taahhütlerini yerine getirmemesine dayandırdığını kaydetmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin **8. maddesinin** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme özellikle, başvuranın velayet hakkından ve çocuklarıyla her türlü iletişim kurmaktan mahrum bırakıldığı, tüp ligasyonu yöntemiyle kısırlaştırma tedavisini reddetmesinin söz konusu karar için bir gerekçe oluşturduğu ve karar verme sürecinde etkin bir şekilde katılımı olmadığı dikkate alındığında, başvuranın çocuklarının evlat edinilmeleri nedeniyle yerleştirme kararı verilmesi kapsamında yerel mahkemelerce alınan tedbirlerin söz konusu menfaatler arasında adil bir denge kurmadığını kaydetmiştir. Mahkeme bu nedenle, şiddet içeren bir tutum bulunmaması, güçlü duygusal bağların varlığı ve sosyal hizmetlerin, çok sayıda çocuğu neredeyse yardım almadan büyütme zorunda kalan başvuranın bir anne olarak maddi ihtiyaçlarını karşılamaması göz önünde bulundurulduğunda, yerleştirme kararının amaçlanan meşru hedef açısından uygun olmadığını ve demokratik bir toplumda gerekli olmadığını değerlendirmiştir. Mahkeme buna ek olarak, yetkililerin çocuğun yüksek menfaatlerine yönelik uygun tedbirler almak için başvuranın durumunu tekrar değerlendirmeleri gerektiğini belirterek, Mahkeme İçtüzüğü'nün 39. maddesi (geçici

⁷ Dava Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde yer alan koşullar çerçevesinde kesinleşecektir.

tedbirler)⁶ uyarınca Portekiz Hükümetine iletilen geçici tedbirlerin, karar kesinleşene kadar geçerli olması gerektiğine hükmetmiştir.

Derdest başvurular

Paradiso ve Campanelli / İtalya (no. 25358/12)

27 Ocak 2015 – dava 2015 yılının Haziran ayında Büyük Daireye gönderilmiştir

Mevcut dava, bir çift tarafından imzalanan (başvuranlar) gebe taşıyıcılık sözleşmesi sonrasında Rusya’da doğan dokuz aylık bir çocuğun sosyal hizmetler bakımı altına alınması ile ilgilidir; Daha sonra, başvuranların çocukla herhangi bir biyolojik bağları bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Başvuranlar özellikle çocuğun kendilerinden alınması ve İtalya’da çocuğun doğum belgesini kaydederek yurt dışında tesis ettikleri ebeveyn-çocuk ilişkisinin kabul edilmemesi hususlarında şikâyette bulunmuşlardır.

Mahkeme, 27 Ocak 2015 tarihinde verdiği Daire kararında, iki oya karşılık beş oyla, Sözleşme’nin 8. maddesinin (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edildiğine hükmetmiştir. Mahkeme özellikle, başvuranların taşıyıcı annelik sözleşmelerinin kullanılmasına yönelik olarak İtalya’da uygulanan yasaktan ve uluslararası evlat edinmeyi düzenleyen kurallardan kurtulmaya çalıştıklarını kaydederek, herhangi bir biyolojik bağ bulunmamasına ve başvuranların çocuğun bakımını üstlendiği dönemin kısa olmasına rağmen, İtalyan yetkililerce verilen kararın temelini oluşturan kamu politikası fikirlerinin çocuğun üstün çıkarlarından daha önemli olamayacağını değerlendirmiştir. Mahkeme, çocuğun aile ortamından uzaklaştırılmasının sadece çocuğa yönelik yakın bir tehlike bulunması durumunda gerekçelendirilebilecek aşırı bir tedbir olduğunu yineleyerek, mevcut davada uzaklaştırmayı gerekçelendiren koşulların karşılanmadığı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte Mahkeme varılan sonuçların, İtalyan Devletini çocuğu başvuranlara iade etmek zorunda bırakacağı şeklinde anlaşılamayacağını, zira kuşkusuz çocuğun 2013 yılından beri beraber yaşadığı bakıcı ailesiyle duygusal bağlar geliştirdiğini kaydetmiştir.

Dava, 1 Haziran 2015 tarihinde, İtalyan Hükümetinin talebi üzerine Büyük Daireye gönderilmiştir.

⁶ Bu tedbirler, taraflardan birinin ya da ilgili herhangi bir kişinin talebi üzerine veya re’sen, tarafların yararı veya yargılamaların uygun şekilde yürütülmesi için Mahkeme İç Tüzüğü’nün 39. maddesi uyarınca Mahkeme önündeki usulün bir parçası olarak alınan tedbirlerdir.